

Старокостянтинівська територіальна громада

**Старокостянтинівський
міжшкільний навчально-виробничий комбінат**

***УРОК – ОСНОВНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ
ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО УРОКУ***

Виконав вчитель з професії «Водій
автотранспортних засобів»

Цимбалюк Валентин Васильович

м.Старокостянтинів

2024

Цимбалюк Валентин Васильович,
Урок – Основна форма організації.
Вимоги до сучасного уроку, - 33с.

Схвалено методичним об'єднанням Старокостянтинівського міжшкільного
навчально-виробничого камбіната
Протокол № 1 від 23 січня 2024 року

Анотація

На уроках професійної освіти педагог сьогодні повинен не стільки вчити, скільки розуміти і відчувати, як дитина вчиться.

Загальна ідея уроків: єдність навчання, виховання та розвитку.

Основна функція: цілісне формування особистості робітника-професіонала: компетентного, мобільного, комунікативного.

Мета навчання не озброєння знаннями, накопичення їх, а формування уміння діяти із знанням справи, уміння застосовувати їх.

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
КЛАСНО-УРОЧНА СИСТЕМА В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ	4
1.1 Форми організації занять	4
1.2 Урок як основна форма організації навчання.....	9
1.3 Типологія і структура уроку теоретичного навчання.....	11
РОЗДІЛ 2	
ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ СУЧАСНОГО УРОКУ ТЕОРЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ.....	14
2.1 Вимоги до сучасного уроку.....	14
2.2 Із досвіду роботи.....	18
2.3 Методичні розробки занять із теми дорожні "Дорожні знаки"	23
ВИСНОВОК.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТОК.....	32

Вступ

*До хорошого уроку
ви готувалися усе життя
В.О.Сухомлинський*

Одним із напрямків удосконалення змісту професійного навчання, що забезпечує конкурентоспроможність випускника на ринку праці, є впровадження нових методик навчання, інноваційних технологій, нових форм і методів професійної підготовки учнів, поширення ідей передового виробничого досвіду, зміцнення і вдосконалення навчальної бази, відповідного законодавчого та нормативно-правового забезпечення.

Актуальність. Не дивлячись на різноманіття освітніх технологій, найвищим ступенем їх розвитку і втілення, системним виявом ефективності і результативності, має бути урок як основна форма організації навчання у МНВК.

Саме на уроці набувають цілеспрямованого вияву всі способи і форми взаємодії вчителя й учнів, що прогнозуються процесуальною частиною технології. Всі вдосконалення змісту, методів, засобів і організаційних форм навчання переважно зводяться до вічної проблеми – удосконалення класно-урочної системи, розширення обсягу цього поняття, уточнення його дидактичного змісту, з'ясування місця і ролі вчителя у процесі викладання, позиції учня у навчанні. Сутність класно-урочної системи, ще не одержала категоричного заперечення в жодній інноваційній освітній системі, крім хіба що індивідуального комп'ютерного навчання, яке теж враховує і розвиває на якісно новому рівні здобутки своїх видатних попередників.

Урок як форма організації навчальної роботи існує із сімнадцятого століття, тобто більше 350 років. Цей педагогічний винахід виявився настільки життєздатним, що й у наші дні урок залишається найпоширенішою організаційною формою навчально-виховного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі. За статистикою, уроку відводиться до 90% навчального часу; весь матеріал основ наук викладається в ході уроків.

Основним формам та методам навчання, від яких залежить немалий успіх роботи педагога і МНВК, присвячений не один десяток фундаментальних досліджень як в теорії педагогіки, так і в приватних методиках викладання окремих навчальних предметів. І не дивлячись на це, проблема як в теорії навчання, так і в реальній педагогічній практиці залишається дуже актуальною і час від часу породжує гострі дискусії на сторінках педагогічної літератури. Отже, актуальність проблеми і зумовила вибір теми : «Урок – основна форма організації навчання в МНВК. Вимоги до сучасного уроку теоретичного навчання».

Мета роботи – особливості проведення уроку теоретичного навчання з метою стимулювання навчальної діяльності учнів МНВК.

Головна мета роботи вимагає виконання певних *завдань*:

- ✓ дати характеристику основних форм організації занять;
- ✓ проаналізувати типи та види уроків теоретичного навчання, вимоги до сучасного уроку;
- ✓ з`ясувати особливості організації занять з підготовки водіїв автотранспортних засобів;
- ✓ Розробити методичну розробку уроку з професії «Водій автотранспортних засобів».

Об`єктом дослідження являється навчально-виховний процес у МНВК.

РОЗДІЛ 1

КЛАСНО-УРОЧНА СИСТЕМА В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

1.1 Форми організації занять у МНВК

Форма організації навчання - спосіб організації навчальної діяльності, який регулюється певним, наперед визначеним розпорядком; зовнішнє вираження узгодженої діяльності вчителя та учнів, що здійснюється у визначеному порядку і в певному режимі. Педагогічній практиці відомі понад тридцять конкретних форм навчання.

Загальноприйнятими формами організації навчальної роботи є *колективна* - уроки у школі, лекції та семінарські заняття у вузі, екскурсії,

факультативні заняття тощо та індивідуальна - самостійна робота, дипломні та курсові проекти тощо, які суттєво відрізняються за ступенем самостійності пізнавальної діяльності учнів і ступенем керівництва навчальною діяльністю з боку викладача.

Вибір форм організації навчання зумовлюється завданнями освіти і виховання, особливостями змісту різних предметів та їх окремих розділів, конкретним змістом занять, складом, рівнем підготовки і віковими можливостями учнів.

Індивідуально-групова форма навчання. Згідно з нею учитель займається з групою дітей (10-15 осіб), навчальна робота має індивідуальний характер, оскільки діти різного віку неоднаково підготовлені. Діти приходять на заняття в різний час. Учитель по черзі опитує кожного учня, пояснює новий матеріал, дає індивідуальні завдання. Подібна організація навчальної роботи існувала до того часу, поки навчання не стало масовим, обмежувалось виробленням найпростіших навичок читання, письма і рахування. Тепер її використовують в малокомплектних сільських школах, де на уроці одночасно навчаються учні різних класів .

Класно-урочна форма навчання. За феодального ладу розвиток виробництва і підвищення ролі духовного життя в суспільстві сприяли виникненню форм масового навчання дітей. Однією з перших було групове (колективне) навчання у братських школах Білорусі та України (XVI ст). Воно започаткувало класно-урочну форму навчальної роботи, теоретично обґрунтовану в праці Я. - А. Коменського Велика дидактика". Як система, що забезпечує масовість навчання, за якої можна усіх навчати всьому, вона існує понад три століття, переважає і тепер. Сутність її полягає в тому, що учнів одного віку розподіляють на класи, заняття з ними проводять поурочно за наперед складеним розкладом. Усі учні працюють над засвоєнням одного й того ж матеріалу.

З формуванням класно-урочної системи навчання в педагогіці почали використовувати такі поняття, як навчальний рік, навчальний день, урок,

перерва, чверть, канікули, її ефективність була настільки очевидною, що незабаром вона стала головною у школах багатьох країн світу.

Класно-урочна система використовується в багатьох країнах (зокрема, в Україні), має багато позитивних особливостей: ґрунтується на закономірностях процесу засвоєння навчального матеріалу, передбачає засвоєння нового матеріалу в невеликих обсягах, планомірно і послідовно, з чергуванням різних видів розумової та фізичної діяльності. Вона забезпечує єдність системи навчання в масштабі всієї країни, що полегшує планування і складання програм з навчальних предметів. Її використання полегшує виховання в учнів почуття колективізму, дає змогу використовувати фронтальні форми роботи з усім класом.

Має вона й серйозні недоліки, оскільки орієнтована у процесі навчання на середнього учня, допускає необхідність залишати учнів на повторний курс, якщо вони не засвоїли один чи два предмети.

Бригадно-лабораторна форма навчання. У другій половині 20-х років ХХ ст. Дещо змінений дальтон-план був використаний в організації бригадно-лабораторної форми навчання, яка поєднувала колективну роботу бригади (частини класу) з індивідуальною роботою учнів. Ця система себе не виправдала, оскільки знижувала роль учителя, не давала міцних знань, породжувала безвідповідальне ставлення до навчання. Але окремі її елементи виявились ефективними: групові завдання при виконанні лабораторних і практичних робіт, самостійне опрацювання підручника, довідкової та допоміжної літератури.

До сучасної форми навчання людство прийшло не відразу. Так, у школах давнього світу панувала система індивідуального навчання - вчитель навчав кожного учня окремо. У середньовічних школах домінувала індивідуально-групова система навчання: в одній групі збирали учнів з різним рівнем підготовки, заняття проводили без усталеного розкладу, дітей приймали до школи впродовж року. За будь-якої форми навчання виявляються його головні закономірності: залежність результатів навчання від урахування вчителем потреб учнів, рівня їхньої підготовки, значущості

навчального матеріалу; залежність характеру активності учнів від виду діяльності, яку організовує вчитель відповідно до змісту навчального матеріалу й методики його засвоєння та ін. Але організаційні форми помітно впливають на всі сторони навчального процесу. Так, під час колективної роботи учні вчаться слухати, осмислювати почуте, а індивідуальна робота сприяє формуванню зосередженості, організованості та самостійності. На семінарських заняттях учні набувають навичок опрацювання навчальної літератури, привчаються слухати виступи товаришів, критично ставитися до них, аргументувати свої думки, на практикумах - організовувати своє робоче місце, планувати роботу, контролювати її результати. Класно-урочна система забезпечує керівну роль учителя, зміну видів занять, можливість застосування різних методів навчання, активізує роботу учнів, сприяє раціональному використанню часу, послідовному, систематичному вивченню матеріалу. Однак вона розрахована на середнього учня, ніхто з учнів не може "поспішати" відповідно до своїх можливостей. Ця система обмежує можливості індивідуального підходу до учнів.

МНВК обирає форми, засоби і методи навчання та виховання учнів, слухачів у межах, визначених законодавством України, цим Положенням і власним статутом.

Професійно-технічна освіта може включати природничо-математичну, гуманітарну, фізичну, загально-технічну, професійно-теоретичну і професійно-практичну підготовку.

Природничо-математична, гуманітарна, загально-технічна, професійно-теоретична підготовка здійснюється в спеціалізованих навчальних кабінетах, аудиторіях, лабораторіях.

Основними формами теоретичної підготовки є: різні типи уроків, лекції, теоретичні семінари, практичні семінари, лабораторно-практичні заняття тощо; індивідуальне заняття учнів, слухачів; консультації; виконання учнями, слухачами індивідуальних завдань (реферат, розрахункова робота, курсовий проект, проміжна поетапна та випускна

кваліфікаційна робота, дипломний проект); навчальні екскурсії; інші форми організації навчання.

МНВК самостійно обирають форми та методи організації навчально-виробничого процесу, а педагогічні працівники самостійно, з урахуванням основ педагогіки, визначають засоби і методи навчання та виховання учнів. Учні, слухачі МНВК комплектуються у навчальні групи теоретичної підготовки не більше 30 чоловік..

Професійно-практична підготовка складається з виробничого навчання, виробничої, переддипломної (передвипускної) практики і проводиться у навчально-виробничих майстернях, на полігонах, тренажерах, автодромах, трактородромах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах, а також на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг за такими формами:

- ✓ уроки виробничого навчання (практичного водіння) у МНВК;
- ✓ уроки виробничого навчання на виробництві чи у сфері послуг;
- ✓ виробнича практика на робочих місцях на виробництві чи у сфері послуг;
- ✓ переддипломна (передвипускна) практика на виробництві чи у сфері послуг;
- ✓ інші форми професійно-практичної підготовки.

Під час навчання учнів, слухачів практичному водінню транспортних засобів заняття проводяться на навчальних полігонах, автодромах, трактородромах на маршрутах, погоджених з місцевими підрозділами Державної автомобільної інспекції. Заняття проводяться згідно з графіком, складеним майстром виробничого навчання групи та затвердженим заступником керівника з навчально-виробничої роботи МНВК. Форма організації виробничого навчання обирається МНВК у залежності від особливості професії чи спеціальності за умови повного виконання робочих навчальних планів і робочих навчальних програм. Виробнича практика учнів, слухачів проводиться безпосередньо на робочих місцях на підприємстві чи у сфері послуг з метою удосконалення здобутих знань, умінь

і практичних навичок, що необхідні для досягнення відповідного рівня кваліфікації, встановленого державними стандартами, а також з метою забезпечення їх соціальної, психологічної і професійної адаптації в трудових колективах.

Ефективність засвоєння знань учнями залежить не лише від методів і прийомів навчання, а й від форм організації навчальної роботи. Форма організації навчання - зовнішнє вираження узгодженої діяльності викладача та учнів, що здійснюється у встановленому порядку і в певному режимі.

2. Урок як основна форма організації навчання

Ключовим компонентом класно-урочної форми організації навчання є *урок* – форма організації навчання, за якої навчальні заняття проводяться вчителем із групою учнів постійного складу, одного віку й рівня підготовленості протягом точно встановленого часу, за сталим розкладом.

Умовно кажучи, урок — це «відрізок» навчального процесу, який є закінченим за змістом, у часі й організаційно.

Від якості уроку залежить ефективність функціонування всієї школи. Тому багато теоретиків і практиків працюють над його вдосконаленням.

Виходячи із загальної ідеї сучасних наукових уявлень про урок, його мета має триєдиний характер і складається з трьох взаємопов'язаних, взаємодійних аспектів: пізнавального, розвивального й виховного. Мета — це заздалегідь запрограмований результат, який людина має отримати в майбутньому в процесі здійснення тієї чи іншої діяльності. Чи не основна частина всіх помилок у навчанні, вихованні та управлінні МНВК спричинена через нечітке уявлення мети діяльності, прорахунків у її формулюванні.

Мета кожного уроку має три обов'язкові складові частини .

Визначаючи *виховну мету* занять, необхідно враховувати її пріоритетні напрямки:

- формування національної свідомості, любові до рідної землі, поваги до культури та історії свого народу;

- шанобливого ставлення до культури всіх народів, що проживають на території України;
- формування творчої, працелюбної особистості;
- розвиток духовної культури особистості;
- формування екологічної культури;
- розвиток індивідуальних здібностей і забезпечення умов їх реалізації.

Навчальною метою може бути:

- забезпечення під час уроку засвоєння (повторення закріплення) понять, законів, теорій;
- формування (продовжити формування, закріпити) певних вмінь;
- формування системи знань з теми;
- контроль рівня засвоєння знань, отриманих під час попередніх уроків;
- узагальнення, систематизація та закріплення знань з теми;
- навчання учнів використанню знань для вирішення практичних завдань тощо.

Завдання розвитку мислення (**розвиваюча мета**) – розвиток пізнавальних інтересів і здібностей учнів:

- формування загально-навчальних вмінь та навичок (робота з підручниками, узагальнення, планування, самоконтроль тощо);
- сприяння розвитку волі, наполегливості під час навчання, розвитку пам'яті (уяви, технічного мислення, мови, самостійності тощо);
- розвиток емоцій учнів шляхом створення ситуацій здивування, переживань тощо;
- розвиток зацікавленості учнів у навчанні шляхом доведення важливості матеріалу, що вивчається (використання ігор, проблемних ситуацій тощо).

3. Типологія і структура уроку теоретичного навчання

У сучасній дидактиці та педагогічній практиці найбільш розповсюджена класифікація уроків згідно визначення основної дидактичної мети, що вирішується на тому чи іншому уроці. Така класифікація характерна і для загальнотехнічних і спеціальних навчальних дисциплін, що мають складну багатокomпонентну структуру і визначають велику розмаїтість дидактичних цілей.

Отже, *тип* уроку визначається *основною дидактичною метою*, а *вид* - *методом* його реалізації (або вказує на методику його проведення).

Типи уроків теоретичного навчання:

- урок засвоєння нових знань;
- урок формування нових навичок і умінь;
- урок узагальнення і систематизації;
- урок практичного застосування знань, навичок і умінь;
- урок контролю і корекції знань, навичок і умінь;
- комбінований.

Таблиця 1

Класифікація типів і видів уроків теоретичного навчання

Тип уроку	Основна дидактична мета	Вид уроку
Урок засвоєння нових знань	Сприяння і первинне усвідомлення нової навчальної інформації, запам'ятовування основних суттєвих факторів, понять, закономірностей	- розповідь - лекція - бесіда - кіно - екскурсія
Урок практичного застосування знань, навичок і умінь	Вторинне усвідомлення нового навчального матеріалу шляхом відтворення та застосування набутих знань у практичній діяльності, набуття їх міцності	- лабораторно-практичні заняття - самостійна робота - вправа - семінар - бесіда
Урок узагальнення і систематизації	Узагальнення і систематизація набутих З,У,Н за темою програми, розвиток творчості та усвідомленої активності учнів, більш глибоке розкриття вузлових питань теми	- ділова гра - конкурс - конференція - аналіз конкретних ситуацій

Урок контролю і корекції знань, навичок і умінь	Виявлення рівня усвідомленості та глибини знань, перевірка і оцінка умінь і навичок практичного їх застосування, отримання даних для атестації учнів	<ul style="list-style-type: none"> - контрольна робота - опитування - залік - іспит - анкетування - конкурс - ділова гра
Комбінований урок	Вирішуються декілька дидактичних цілей попередніх типів уроків	Використовуються елементи деяких попередніх видів уроку

Структура уроку – побудова уроку: елементи або етапи будови уроку, їх послідовність, взаємозв'язки між ними.

Характер елементів структури визначається завданнями, які вирішуються на уроках певного типу з метою досягнення тих чи інших дидактичних завдань.

Кожний тип уроку має власну структуру. Педагог вільно вибирає структуру уроку, не порушуючи закономірностей пізнавальної діяльності та враховуючи її ефективність.

Структура (основні елементи, етапи) уроків теоретичного навчання:

- *Організаційний момент* – перевірка присутності учнів, готовності їх до уроку;
- *Відтворення і корекція опорних знань* – перевірка домашнього завдання, словесне відтворення вивченого матеріалу (усне індивідуальне фронтальне ущільнене опитування), письмові відповіді (тести, вправи, завдання різнорівневі, задачі тощо);
- *Повідомлення теми і мети уроку* – чітке формулювання теми, визначення завдань уроку та основних питань, які учні повинні засвоїти;
- *Мотивація навчальної діяльності учнів* – система мотивів праці, які спонукають їх до активної пізнавальної діяльності, спрямована на засвоєння і успішне застосування знань, умінь і навичок (позитивне ставлення до навчання). Способи мотивації: повідомлення практичної, теоретичної чи соціальної значущості виучуваного матеріалу, створення проблемної ситуації, ситуації успіху. (Для чого це потрібно?) Мотивація учіння ведеться протягом усього року.

- Актуалізація знань

Основною метою цього структурного елементу є підготовка учнів до наступного сприйняття нової навчальної інформації. Може виступати як порівняння історичних подій із сучасними; знань добутих із книжок з актуальними проблемами життя

- Сприймання, засвоєння і осмислення нового матеріалу.

Сприймання – правильне поєднання викладу матеріалу, наочних посібників, самостійної роботи учнів з підручником.

Осмислення і засвоєння – заглиблення в суть явищ, процесів. (відповіді на питання підручника, усне складання тез матеріалу, відтворення правил, формул, інших теоретичних положень тощо);

- Активізація навчальної діяльності – застосування педагогом різних форм, методів, засобів навчання з метою активізації інтелектуальних, моральних, фізичних сил учнів на досягнення конкретної мети уроку;

- Узагальнення і систематизація – визначення послідовності і підпорядкованості вивчених на уроці і засвоєних раніше споріднених понять на основі встановлених між ними істотних зв'язків і взаємозалежностей, визначення місця виучуваного поняття в системі відповідних знань

Процес узагальнення – осмислений перехід від одиничних понять до узагальнених;

- Підсумки уроку – повідомлення якими знаннями учні оволоділи, чи досягнута мета уроку, оцінювання знань та мотивація оцінок;

Домашнє завдання – пояснення змісту роботи, способи і послідовність її виконання.

Дидактичні вимоги до структури уроку

1. Структура уроку повинна відображати логічну послідовність всіх кроків навчання.
2. Кількість структурних елементів на уроці повинна бути оптимальною: урок не треба надмірно перевантажувати структурними елементами, але і не робити його довгий час

одноманітним.

3. Тривалість кожного структурного елементу залежить від його змісту і ролі у досягненні основної дидактичної мети уроку.
4. Структура уроку повинна бути гнучкою: педагог повинен мати можливість оперативно змінити заплановану раніше структуру уроку в залежності від ситуації.
5. Зміст кожного структурного елементу повинен бути логічним, доступним і посильним.

Методика будь-якого типу уроку складається з трьох частин:

- організація роботи — 1-3 хв.;
- основна частина (формування знань, навичок і вмінь; їх засвоєння, повторення, закріплення і контроль; застосування на практиці тощо) — 35-40 хв.;
- підведення підсумку уроку і повідомлення домашнього завдання — 2-3 хв.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ СУЧАСНОГО УРОКУ

ТЕОРЕТИЧНОГО НАВЧАННЯ

2.1 Вимоги до сучасного уроку

Педагог сьогодні повинен не стільки вчити, скільки розуміти і відчувати, як дитина вчиться.

1. Загальна ідея уроку: єдність навчання, виховання та розвитку.
2. Основна функція уроку: цілісне формування особистості робітника-професіонала: компетентного, мобільного, комунікативного.
3. Мета навчання не озброєння знаннями, накопичення їх, а формування уміння діяти із знанням справи, уміння застосовувати їх.

Сучасний урок – це далеко не одноманітна та єдина структурно-змістова схема. Тому кожний конкретний учитель визначає для себе ті форми роботи, які для нього найприйнятніші, відповідають тій парадигмі, якій він віддає перевагу в роботі. Саме урок – те місце, де відбуваються основні процеси навчання, виховання й розвитку особистості, це логічно закінчений,

цілісний, обмежений певними рамками відрізок навчально-виховного процесу і водночас – це дзеркало загальної педагогічної культури вчителя, мірило його інтелектуального скарбу, показник його кругозору, ерудиції.

Тому урок має відповідати організаційним, дидактичним, психологічним, етичним та санітарно-гігієнічним вимогам, які тісно пов'язані між собою, доповнюють одна одну.

Організаційні вимоги. Передбачають чітке визначення мети і завдань уроку, раціональну його структуру, підтримання високої працездатності, дисципліни, оптимальне використання часу.

Дидактичні вимоги. Висувають на передній план чіткість навчальних завдань, освітню і виховну мету, оптимальний зміст, раціональні методи, дотримання принципів навчання.

- ✓ Раціональне використання кожної хвилини уроку.
- ✓ Раціональна єдність словесних, наукових і практичних методів навчання.
- ✓ Використання активних методів навчання.
- ✓ Зв'язок з раніше вивченим, досвідом, набутим учнем.
- ✓ Формування вмінь учнів самостійно здобувати знання і застосовувати їх на практиці.
- ✓ Індивідуалізація, диференціація та інтенсифікація навчального процесу.
- ✓ Використання на рівні з предметами, що традиційно склалися, комплексних дисциплін.
- ✓ Використання сценарних варіантів уроків, які забезпечуються різноманітними носіями інформації.
- ✓ Заохочення прагнень учнів знаходити свій спосіб роботи з навчальним матеріалом.
- ✓ Організоване закінчення уроку.

Психологічні вимоги. Спрямовують на стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, метою якої є формування позитивного ставлення

учнів до навчання. Обов'язковим елементом кожного уроку є формування мотивів навчальної діяльності.

- ✓ Врахування психологічних особливостей кожного учня.
- ✓ Нормальний психічний стан і стійкий настрій вчителя і учнів.
- ✓ Розумна вимогливість і доброзичливість учителя до учнів.
- ✓ Педагогічна етика і психологічний такт.

Етичні вимоги. Відображають одну зі сторін педагогічної моралі — характер взаємин учителя й учнів на уроці (вимогливість, принциповість, справедливість, тактовність). Важливе етичне значення має оцінювання викладачем навчальної діяльності учнів.

- ✓ Об'єктивність оцінювання.
- ✓ Характер взаємин учителя й учнів на уроці (вимогливість, принциповість, справедливість, тактовність).
- ✓ Любов до дітей і педагогічний такт.
- ✓ Творчий підхід до діяльності, добросовісність у роботі, захопленість.

Санітарно-гігієнічні вимоги. Акцентують увагу вчителя на відповідальності не тільки за глибокі та фундаментальні знання дітей, але й за їх психофізіологічний стан.

- ✓ Температурний режим.
- ✓ Норми освітлення.
- ✓ Провітрювання.
- ✓ Відповідність нормативам шкільних меблів.
- ✓ Чергування видів навчальної роботи і різноманітність методів

навчання.

Загальні вимоги до уроку такі:

- проведення уроку на основі сучасних наукових досягнень, передового педагогічного досвіду, закономірностей навчального процесу;
- проведення уроку на основі методик гуманних дидактичних концепцій;
- особистісна спрямованість, тобто забезпечення учням умов для самореалізації та ефективної навчально-пізнавальної діяльності з

урахуванням їхніх інтересів, потреб, нахилів, здібностей та життєвих настанов;

- оптимальне поєднання і системна реалізація на уроці дидактичних принципів;

- встановлення міжпредметних зв'язків, які усвідомлюються учнями;

- зв'язок із раніше засвоєними знаннями, навичками, уміннями, опора на досягнутий рівень розвитку учнів;

- актуалізація, стимулювання й активізація розвитку всіх сфер особистості учня: мотиваційної, пізнавальної, емоційно-вольової, фізичної, моральної тощо;

- логічність, вмотивованість і емоційність усіх етапів навчально-пізнавальної діяльності учнів;

- ефективне застосування сучасних дидактичних засобів, особливо — комп'ютерних;

- тісний зв'язок із життям, першою чергою — з особистим досвідом учня;

- формування практично необхідних знань, навичок, умінь, ефективної методики навчально-пізнавальної діяльності;

- формування мотивації навчально-пізнавальних дій, професійного становлення, потреби постійної самоосвіти;

- діагностика, прогнозування, проектування і планування кожного уроку.

Окрім цього, кожен урок має сприяти ефективній ререалізації основних функцій дидактичного процесу — освітньої, розвиткової, виховної та самовдосконалення. В контексті сучасних концепцій навчання на перший план, замість освітньої, виходить виховна функція дидактичного процесу — формування всебічно та гармонійно розвинутої особистості. Це вимагає, безумовно, зміни парадигми уроку з метою формування духовного світу учня, допомоги в його самоактуалізації та самореалізації, визнання права бути суб'єктом навчального процесу і формування суб'єкт-суб'єктних взаємин на кожному уроці. Така парадигма має бути гуманною і особистісно

спрямованою. Відповідно, ґрунтовно змінюється зміст цих функцій та вимоги до уроку.

Виховні вимоги до уроку:

— формування і розвиток в учнів національної свідомості, самосвідомості та ментальності, провідних рис громадянина своєї держави;

— формування в учнів високої духовності, підвалину якої мають становити загальнолюдські, національні та професійні цінності, широка моральна, правова, екологічна, політична, художньо-естетична й фізична культура;

— формування і розвиток в учнів активної життєвої настанови, допомога в самоактуалізації та самореалізації у навчальному процесі та майбутній професійній діяльності;

— вмiле поєднання дидактичних, розвиткових і виховних завдань кожного уроку та їх творче спрямування на формування і розвиток всебічно і гармонійно розвиненої особистості;

— формування і розвиток мотивації постійного самовдосконалення і змістовної професійної діяльності шляхом реалізації потенційних інтелектуальних, фізичних та інших можливостей;

— підпорядкування виховної мети кожного уроку загальній меті виховання тощо.

Розвиткові вимоги до уроку:

— спрямованість кожного уроку на максимальний розвиток духовних, інтелектуальних, фізичних і творчих здібностей кожного учня, його провідних психічних рис;

— направленість кожного уроку на «зону найближчого розвитку» учня та її творче проектування і реалізація;

— проведення занять з урахуванням індивідуально-психічних особливостей кожного учня та активна допомога в його самовдосконаленні тощо.

2.2 3 Досвіду роботи

Правила дорожнього руху в системі професійної підготовки водіїв займають особливе місце. Вони є важливим документом, що регламентує порядок руху на дорогах. Напруженість, тіснота, часто погані дорожні умови дуже ускладнюють роботу водіїв і вимагають безумовного дотримання встановленого порядку руху та високої майстерності водіння. Найменше порушення порядку руху або невміле керування транспортним засобом часто стає причиною дорожньо-транспортних пригод, пов'язаних із травмами, зі смертями людей, з великими матеріальними втратами.

Вивчення Правил дорожнього руху, в порівнянні з іншими предметами, має певні особливості. Зокрема, учневі необхідно засвоїти велику кількість теоретичного матеріалу, багато характерних абстрактних умовностей та цифрового матеріалу. Він повинен навчитись орієнтуватись в дорожньо-транспортних ситуаціях, швидко та вміло реагувати на зміни в обставинах, правильно оцінювати їх і приймати вірні безпечні рішення та дії.

Як відомо, ефективність навчального процесу значною мірою визначається рівнем організації, матеріальним забезпеченням та зацікавленістю учнів, майстерністю педагога. **Я** у своїй практиці намагаюсь якнайкраще організувати навчальну та пізнавальну діяльність учнів, підібрати найбільш доцільні форми і методи проведення занять. При плануванні, підготовці і проведенні цих занять приходиться опиратися на власний досвід, окремі статті з цієї тематики, опубліковані в окремих номерах журналів “Сигнал”, “Трудова підготовка в закладах освіти”, “За рулем” та на мережу Інтернет тощо.

Навчання - це організований процес передачі знань від вчителя учням, активне засвоєння учнями цих знань і вироблення відповідних навиків та умінь. Важливою особливістю цього процесу при підготовці водіїв є поєднання теорії і практики. Воно може здійснюватися трьома шляхами. Найчастіше, спочатку вивчається теорія, а потім практика, рідше, коли

практика випереджує теорію. В третьому випадку теорію і практику вивчають майже одночасно.

На мою думку, найбільш вдалим є третій шлях, коли теоретичний матеріал викладається невеликими частинами і зразу ж практично закріплюється. При цьому учням легше завчити матеріал, а при проведенні практичних занять вони надійно запам'ятовують і, при потребі, в реальних дорожніх умовах використовують набуті знання.

Ілюстрацією вищесказаного, при вивченні Правил дорожнього руху, може бути, наприклад, проведене мною заняття на тему “Попереджувальні знаки та знаки пріоритету”.

У вступній частині знайомлю учнів з темою, метою і планом заняття в формі бесіди, виясняю значення дорожніх знаків та способи їх застосування на дорогах, розповідаю про вартість знаків і наголошую на необхідності бережливого ставлення до кожного дорожнього знака.

Подачу нового матеріалу здійснюю методом розповіді, демонструванням знаків на навчальних плакатах. Зачитую правильну назву і пояснюю значення кожного знака, а також установку їх на дорогах. Одночасно перевіряю, чи правильно зрозуміли мене учні.

На закріплення демонструю, першу частину діафільму “Дорожні знаки,” окремі кадри якого із задоволенням коментували учні, згадуючи при цьому, де встановлені подібні знаки на вулицях нашого села. -

Для узагальнення знань, а також для кращого запам'ятовування пропоную учням зарисувати в робочих зошитах схеми розстановки знаків на залізничному переїзді, на перехресті нерівнозначних доріг та схему розміщення знаків на дільниці шляху зі звуженням проїзної частини з назвою знаків та відстані від них до небезпечної дільниці шляху. ч

Оцінюю роботу учнів і на останніх двох уроках цього заняття, коли проводжу практичну роботу на автодромі та на дільниці шляху, де розміщено попереджувальні знаки, а також на перехресті головної вулиці з другорядною, яке облаштовано знаками пріоритету.

Головна мета цієї практичної роботи - поєднати теоретичні знання з

практикою, практичне їх застосування.

У вступному інструктажі практичної роботи знайомлю учнів з метою і завданням роботи і пропоную їм:

- ✓ розглянути дорожні знаки, що розміщені на дільниці шляху зі звуженням. Порівняти розташування знаків з розглянутою на уроці схемою;
- ✓ розглянути розміщення знаків на перехресті головної вулиці з другорядною. Звернути увагу на дії водіїв, що проїжджають це перехрестя. Чи правильні ці дії?

- ✓ розглянути розміщення дорожніх знаків на залізничному переїзді біля заводу “Металіст”. Вияснити особливості встановлення знаків на цьому переїзді. Пояснити, чому саме ці знаки встановлені на цьому переїзді, яка відстань установки.

Підведення підсумків заняття проводжу зразу ж після практичної роботи. При оцінюванні враховую спостережливість, точність та творчий характер відповідей учнів.

При підведенні підсумків подібних практичних робіт є багато можливостей виховного впливу на учнів, особливо, коли учні спостерігають за діями знайомих та водіїв-родичів.

Відомо, що добір методів навчання і практичне їх застосування на уроках залежить від багатьох факторів, зокрема, від рівня логічного розвитку учнів, дисциплінованості, обладнання уроку, інтересу учнів до предмету. Вчитель може обрати будь-який доцільний на його думку метод, що забезпечить виконання поставленої дидактичної мети уроку.

При вивченні Правил дорожнього руху, на мою думку, найдоцільніші методи, які викликають майже автоматичне запам'ятовування вимог Правил та максимальне практичне застосування їх при управлінні автомобілем. Водієві транспортного засобу в робочій обстановці відводиться дуже мало часу на обдумування і прийняття правильного рішення. Від того, як швидко він зможе проаналізувати дорожньо-транспортну ситуацію, прийняти

правильне рішення і забезпечити правильне його виконання, часто залежить його професійна придатність, а, інколи, і життя.

Одним із таких методів є метод рольово-сюжетних ігор, що доцільно використовувати при вивченні Правил дорожнього руху. Наприклад, теоретичний матеріал теми “Регулювання дорожнього руху” досить важкий для запам’ятовування сигналів регулювальника. Проте, закріплення матеріалу цієї теми, проведене мною у формі рольової гри, значно полегшує сприйняття та засвоєння. Кабінет тимчасово стає перехрестям, де учні із задоволенням виступають у ролі регулювальника та водіїв і демонструють свої знання та вміння перед однокласниками, які уважно спостерігають і оцінюють їхню роботу. Якщо хтось допускає помилки, то клас дружньо виправляє. Для переконливості застосовую навчальний плакат.

Ця форма поєднання теорії з практикою цінна ще тим, що в учнів одночасно працюють кілька органів чуття і, зокрема, найбільш сильне м’язово-рухове чуття. На жаль, рольово-сюжетні ігри майже не описані в методичній літературі.

Багато можливостей урізноманітнити форми і методи поєднання теорії з практикою дають лабораторно-практичні заняття з Правил дорожнього руху.

Так, при проведенні лабораторно-практичної роботи № 2, головна мета якої повторити і закріпити навчальний матеріал теми “Дорожні знаки” мною було проведено у такій формі:

- ✓ усне опитування в формі бесіди з питаннями практичного характеру;
- ✓ перевірка знань назв знаків на електрофікованому стенді «Дорожні знаки» у формі змагання;
- ✓ розв’язування комплексних завдань із використанням програмних карток-завдань з ілюстраціями самостійної роботи учнів;
- ✓ розбір типових дорожньо-транспортних ситуацій з використанням діафільму та слайдів даної тематики;

✓ формування вмінь керуватися дорожніми знаками та розміткою у формі моделювання дорожньо-транспортних ситуацій із використанням набору з правилами;

✓ ознайомлення з діями водіїв у конкретних дорожніх умовах шляхом спостереження руху на ділянці з інтенсивним рухом; на перехресті; на звуженій ділянці шляху; на залізничному переїзді.

Проведення лабораторно-практичної роботи потребує відповідного матеріально-технічного та організаційного забезпечення і є ефективним при виконанні всіх етапів-завдань заняття. *Для підтвердження моїх суджень пропоную методичні розробки занять із теми дорожні "Дорожні знаки"*

2.3 Методичні розробки занять із теми дорожні "Дорожні знаки"

Тема уроку: ПРИЗНАЧЕННЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ ДОРОЖНІХ ЗНАКІВ. ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНІ ЗНАКИ ТА ЗНАКИ ПРІОРИТЕТУ

Мета: пояснити значення дорожніх знаків у системі організації дорожнього руху; вивчити класифікацію дорожніх знаків та загальні вимоги щодо розміщення їх на дорогах; ознайомити учнів з призначенням попереджувальних знаків та знаків пріоритету, вивчити назви цих знаків, їх значення та правила установки на дорогах; сформулювати правила поведінки водіїв відповідно до вимог попереджувальних знаків та знаків пріоритету; виховувати культуру поведінки на дорогах.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Методи навчання: словесні (розповідь, пояснення, бесіда); демонстраційні, практична робота.

Місце проведення: клас теоретичних занять з Правил дорожнього руху та основ безпеки руху автодром або ділянка шляху з перехрестям, де встановлені попереджувальні знаки та знаки пріоритету.

Обладнання та унаочнення: плакати "Дорожні знаки", зразки дорожніх

знаків на окремих табличках; електрофікований стенд “Дорожні знаки”; завдання на ПК; підручники “Правила дорожнього руху”.

ПЛАН УРОКУ:

I Вступна частина

Мотивація навчальної діяльності учнів, повідомлення теми і завдання заняття. Запис плану уроку:

- 1.Значення дорожніх знаків в організації дорожнього руху.
2. Класифікація дорожніх знаків. Дублюючі та тимчасові знаки.
3. Попереджувальні знаки. Назви, призначення та правила установки попереджувальних знаків.
4. Дії водіїв, що під’їжджають до небезпечної ділянки шляху, позначеної відповідними попереджувальними знаками.
5. Знаки пріоритету. Назви та місця установки кожного знака.
6. Дії водіїв відповідно до вимог знаків пріоритету.

II. Основна частина

Сприйняття та засвоєння учнями нового матеріалу з кожного питання-завдання з одночасним закріпленням.

Узагальнення і систематизація вивченого матеріалу.

Поєднання теоретичних знань, набутих на уроці, з практикою.

III. Заключна частина

Підведення підсумків заняття.

Домашнє завдання.

XIД УРОКУ:

I. Вступна частина

Вітаюся з учнями, перевіряю та відмічаю явку та готовність учнів до заняття. Ознайомлюю їх з темою та завданнями, місцем та формами проведення заняття. Наголошую на актуальності та важливості знання даної

теми в майбутній трудовій діяльності учнів. Пропоную в робочих зошитах записати тему й основні завдання заняття.

Визначаю помічників-лаборантів з числа бажаючих учнів, знайомлю їх з обов'язками та вказую час, коли буде потрібна їхня допомога. Це допомагає організувати роботу учнів на занятті, а також сприяє активізації їх навчальної діяльності.

II. Основна частина

Виклад нового матеріалу здійснюю окремими частинами згідно з планом заняття. Одночасно веду закріплення вивченого. Наприклад, шляхом бесіди пояснюю значення дорожніх знаків та способи їх застосування, розповідаю про класифікацію дорожніх знаків і зразу ж ставлю ряд контрольних питань з метою перевірки правильності розуміння вивченого учнями:

- ✓ Для чого на дорогах перед небезпечними ділянками встановлюють дорожні знаки?
- ✓ Що краще застосовувати на знакові: малюнки-символи чи довгі надписи?
- ✓ Як встановлюють знаки на дорогах?
- ✓ На які основні сім груп об'єднані дорожні знаки, за якою ознакою?
- ✓ Які знаки називають дублюючими?
- ✓ Яке призначення тимчасових знаків?
- ✓ Знайомлю учнів із загальними ознаками попереджувальних знаків, читаю правильну назву кожного знака групи, показую цей же знак на плакатах та табличках і пояснюю значення, а також установку кожного знака на дорогах, перевіряю, чи правильно зрозуміли мене учні, за допомогою таких питань: Яке призначення попереджувальних знаків?
- ✓ Розкажіть про характерні ознаки попереджувальних знаків, де вони встановлюються?
- ✓ На якій відстані від небезпечної ділянки шляху встановлюють попереджувальні знаки в населених пунктах та поза ними?

✓ Поясніть особливості установки знаків на залізничному переїзді. Які це знаки?

✓ Як і де встановлюють знаки 1.4.1 - 1.4.3 "Напрямок повороту"?

Пояснюючи дії водіїв, що під'їжджають до небезпечної ділянки шляху, наголошую на необхідності бути уважним до попереджувальних знаків та дорожньо-транспортної ситуації. Учні повинні ясно усвідомити характер і ступінь небезпеки, про яку інформують попереджувальні знаки, і відповідно приймати потрібні засоби Безпеки руху. В одних випадках достатньо сприйняти інформацію, наприклад знаки 1.18 "Низьколітаючі", а в інших знизити швидкість (1.10 "Нерівна дорога", 1.13 "Слизька дорога", 1.35 "Перегін худоби" та інші) або знизити швидкість і взяти вправо (1.15 "Звуження дороги" та інші), або знизити швидкість і бути готовим уступити дорогу. Пояснюю на конкретних прикладах чим небезпечний крутий поворот, підйом, серія поворотів, звуження шляху і що повинен зробити водій для забезпечення безпеки. Подібні методичні прийоми використовую і при поясненні знаків пріоритету. Особливо наголошую на способах застосування знаків 2.1 "Дати дорогу" та 2.2 "Проїзд без зупинки заборонено" та знаків 2.5 "Перевага зустрічного руху", 2.6 "Перевага перед зустрічним рухом".

Для узагальнення і систематизації набутих знань, а також для кращого запам'ятовування пропоную учням замалювати у зошитах схеми розстановки знаків на залізничному переїзді на перехресті нерівнозначних доріг, на ділянці шляху зі звуженням проїзної частини з вказаними назвами знаків та відстаней від знака до небезпечної ділянки шляху.

Оцінюю роботу учнів і на останньому уроці цього заняття провожу практичну роботу на ділянці шляху, де розмішено попереджувальні знаки, а також на перехресті головної дороги з другорядною, яке облаштовано знаками пріоритету. Головна мета цієї практичної роботи - поєднання теоретичних знань з практикою, практичне застосування знань. Далі

знайомлю учнів із метою і завданням практичної роботи:

✓ Розглянути дорожні знаки, що розміщені на ділянці шляху зі звуженням. Порівняти розміщення знаків із розглянутою на уроці схемою розміщення.

✓ Розглянути розміщення знаків на перехресті головної дороги з другорядної. Звернути увагу на дії водіїв, що проїжджають це перехрестя. Чи правильні ці дії?

✓ Розглянути розміщення знаків на залізничному переїзді біля заводу “Металіст”. Вияснити особливості встановлення знаків на цьому переїзді. Пояснити, чому саме ці знаки встановлені на цьому переїзді.

III Заключна частина

Підведення підсумків заняття провожу зразу ж після практичної роботи. При оцінюванні враховую спостережливість, точність та творчий характер відповідей учнів. Домашнє завдання.

ДРУГЕ ЗАНЯТТЯ

Тема: ЗАБОРОННІ ТА НАКАЗОВІ ЗНАКИ

Мета: ознайомити учнів із загальними ознаками заборонних і наказових знаків; вивчити назву, призначення і місце установки кожного знака; вивчити обов’язки водіїв у відповідності з вимогами заборонних та наказових знаків; сформувані поняття про зони дії заборонних знаків; вивчити випадки, коли дія заборонних та наказових знаків обмежується; виховувати культуру поведінки на дорогах.

Тип уроку: комбінований.

Методи навчання: словесні, демонстраційні, самостійна робота з підручником та на електрифікованому стенді “Дорожні знаки” .

Обладнання та наочні посібники: плакати “Дорожні знаки”, зразки заборонних та наказових дорожніх знаків на окремих табличках, електрифікований стенд “Дорожні знаки”, підручники “Правила

дорожнього руху”.

ПЛАН УРОКУ:

I. Організаційний момент

II. Повторення раніше вивченого матеріалу.

✓ Розкажіть про значення дорожніх знаків, їх класифікацію та способи установки.

✓ Перелічіть назви і поясніть призначення попереджувальних знаків. Як вони встановлюються? Які знаки дублюються? Нарисуйте схему установки знака 1.37 “Дорожні роботи”.

✓ Що повинен зробити водій, наближаючись до дільниці шляху, позначеної знаком 1.6.”Крутий підйом”, 1.32 “Пішохідний перехід”? Знаки пріоритету, де і для чого вони встановлюються?

✓ Поясніть дії водіїв відповідно до вимог знаків 2.1 “Дати дорогу “ та 2.2 “Проїзд без зупинки заборонено”.

Мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів повідомлення теми і мети, завдань заняття.

План уроку:

1. Заборонні знаки. Призначення знаків. Загальна ознака заборони. Зона дії заборонних знаків.

2. Назва, значення, місце установки і зона дії кожного заборонного знака.

3. Дії водіїв відповідно до вимог заборонних знаків. Випадки непоширення дії заборонних знаків.

4. Наказові знаки. Назва, значення і місце установки наказових знаків.

5. Дії водіїв відповідно до вказівок наказових знаків. Винятки, щодо вимог наказових знаків.

6. Сприйняття та засвоєння учнями нового навчального матеріалу з одночасним закріпленням його.

7. Підведення підсумків заняття та повідомлення домашнього завдання.

Методика проведення цього уроку відрізняється від попереднього тим, що для закріплення набутих знань використовую ще і електрифікований стенд “Дорожні знаки”, а узагальнення та систематизація вивченого матеріалу проведена у формі самостійної роботи з підручником.

Закріплення набутих знань назви знаків із використанням електрифікованого стенда “Дорожні знаки” ефективно ще й тим, що дає змогу оживити процес запам’ятовування назв великої кількості знаків і активізувати діяльність усіх учнів. Для цього група ділиться на дві команди і змагаються у знанні за допомогою стенду “Дорожні знаки”. Спочатку один задає питання, а другий відповідає, потім міняються ролями. Про правильні відповіді сигналізує контрольна лампочка. Інші члени команди слідкують за відповідями, підраховують кількість правильних відповідей за відведений час. Потім до стенда підходять два інші члени команди і працюють як з їхніми попередниками. Оцінку «11» за роботу отримують ті учні, які зуміли правильно назвати 11 і більше знаків. Хто відгадав менше - одержує оцінку відповідно кількості відгаданих знаків.

Для самостійної роботи з підручником пропоную такі завдання:

- 1.Прочитати матеріал розділів “Заборонні та наказові знаки”.
- 2.Виписати назви знаків, що мають зони дії: до найближчого перехрестя; до знака, що припиняє дію заборонного знака; на одну сторону дороги, де встановлений знак; на перехрестя або інше місце, перед яким встановлено знак.
- 3.Виписати назви знаків, дія яких не поширюється на транспортні засоби загального користування, на транспортні засоби, що обслуговують підприємства, розташовані в зоні дії заборонних знаків, а також обслуговують або належать громадянам, які проживають або працюють у визначеній зоні.

IУЗаключна частина

Підведення підсумків уроку. Оцінювання учнів. Домашнє завдання.

Висновок

Сучасний урок - одне зі складних понять сучасної педагогіки. Складність його в тому, що зміни в суспільстві, деяких науках (дидактика, психологія, педагогіка) істотно впливають на урок, приводячи до зміни парадигми уроку.

Велике значення сучасного уроку не тільки в утворенні, але й у розвитку і вихованні особистості.

Урок багатогранний кристал, у якому відбивається вся система навчання педагогів.

Список використаних джерел

1. Педагогічний досвід Снегур Л.О./Методичні розробки уроків теоретичного навчання. Херсон, ПТУ № 1, 2001.
2. Педагогічна книга майстра виробничого навчання под. ред.Н.Г.Нічкало - Київ, Виша школа, 1992.
3. Якимович Т.Д. Взаємодія теоретичного і виробничого навчання у професійній підготовці робітників. Метод.рекомендації- Львів. НМЦ. 1999.
4. Завельський Ю.В. Як підготувати сучасний урок.// Завуч. 2000. № 4.
5. Зотов Ю. Б. Організація сучасного уроку. - М.: Освіта, 1984.
6. Культура сучасного уроку. / Під ред. Н.Е. Щурковой. - М.: Педагогічне суспільство Росії, 2000.
7. Махмутов М. И. Сучасний урок. - М.:Педагогіка, 1985
8. Онищук В. А. Урок у сучасній школі. - М.: Освіта, 1981.
9. Все про урок. Під редакцією Романенко М. І., Морозова В. В . Дніпропетровськ 2008.

Схема плану уроку теоретичного навчання

Тема програми _____

Тема уроку _____

Мета уроку:

а) *навчальна* - які професійні З,У,Н формуються, закріплюються і розвиваються на уроці;

б) *розвиваюча* - які операції і прийоми розумової діяльності розвиваються у учнів на уроці;

в) *виховна* - які якості особистості учнів формуються і розвиваються на уроці.

Тип уроку _____ Вид уроку _____

Дидактичне забезпечення _____

Матеріально-технічне забезпечення _____

Міжпредметні зв'язки _____

Методична мета (*вказується тільки при проведенні відкритих уроків*)

Література _____

Хід уроку

1. Організаційна частина:

- перевірка наявності учнів;
- перевірка готовності учнів до уроку.

2. Актуалізація знань:

- повідомлення теми програми і уроку;
- цільова установка уроку;
- перевірка організації робочих місць та правил додержання учнями ТБ (при виконанні лабораторних або практичних завдань);
- перевірка опорних З,У,Н учнів, необхідних для проведення наступних структурних елементів уроку;
- пояснення характеру і послідовності роботи учнів на уроці.

3. Формування нових знань:

- повідомлення нової навчальної інформації;
- показ нових прийомів розумової і практичної діяльності;
- повідомлення про передовий досвід за темою уроку;
- опитування учнів з метою перевірки засвоєння ними нової інформації;
- пробне виконання учнями нових прийомів, продемонстрованих на уроці викладачем;
- відповідь викладача на запитання учнів.

4. Закріплення нового матеріалу:

- видання завдань для самостійної роботи;
- пояснення послідовності їх виконання;
- перевірка правильності виконання учнями вправ;
- перевірка З,У,Н учнів при користуванні ТЗН;
- надання допомоги учням.

5. Підведення підсумків:

- аналіз діяльності учнів у процесі всього уроку;
- аналіз причин помилок, зроблених учнями на уроці, та засобів їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування оцінок;
- видача домашнього завдання.